Martyna Król

Koło Naukowe Infologów
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: martynakrl996@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7572-1759>

Katarzyna Szmidt

Koło Naukowe Infologów
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: kasiaszmidt@interia.eu
<https://orcid.org/0000-0002-4963-8107>

XII Ogólnopolska Studencko-Doktorancka Konferencja Kół Naukowych Bibliotekoznawców „Ludzie, idee, instytucje w przestrzeni biblioteczno-edukacyjnej” (Katowice, 20 listopada 2018 r.)

20 listopada 2018 r. w Katowicach odbyła się XII Ogólnopolska Studencko-Doktorancka Konferencja Kół Naukowych Bibliotekoznawców, zatytułowana „Ludzie, idee, instytucje w przestrzeni biblioteczno-edukacyjnej”. Spotkanie zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Infologów działające przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Swoje referaty przedstawili studenci i doktoranci uczelni w Katowicach i Toruniu, bibliotekarze bibliotek publicznych i powiatowych z Pszczyny i Wałbrzycha, bibliotek uczelnianych z Wrocławia, bibliotek szkolnych i pedagogicznych z Częstochowy, Katowic i Sosnowca, a także pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach oraz Stowarzyszenia Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST.

Obrady podzielono na cztery bloki tematyczne. Sesja pierwsza dotyczyła roli instytucji w przestrzeni biblioteczno-edukacyjnej. W sesji drugiej prelegenci wygłosili referaty na temat czytelników i kultury czytelniczej. Sesję trzecią poświęcono kontekstom i prognozom rozwoju przestrzeni biblioteczno-edukacyjnej, a sesję czwartą – zagadnieniom związanym z użytkownikami w przestrzeni biblioteczno-edukacyjnej. Obrady prowadził Karol Makles, wicedyrektor Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej.

Konferencję rozpoczęły Agata Arkabus i Anna Płusa (Publiczna Biblioteka Pedagogiczna RODN „WOM” w Częstochowie), wygłaszając referat pt. *W praktyce i teorii, czyli działalność współczesnej biblioteki pedagogicznej*. W części teoretycznej autorki podały definicje i wymienili zadania bibliotek pedagogicznych, skupiając się na prawnych aspektach ich działalności. Scharakteryzowały zróżnicowaną strukturę placówek, użytkowników oraz współpracę książnic z innymi instytucjami. W części praktycznej omówiły zasoby swej macierzystej placówki, cykle prowadzonych zajęć, takich jak: szkolenia, warsztaty, konferencje, zajęcia biblioterapeutyczne czy konkursy.

Nowoczesna biblioteka szkolna w świetle kwartalnika „Biblioteka – Centrum Informacji” za lata 2008–2017 to temat wystąpienia Anny Marcol (Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach). Prelegentka przybliżyła cel powstania czasopisma i jego redakcji oraz przedstawiła działy kwartalnika i tematykę artykułów. Przechodząc do głównego zagadnienia, ukazała kreowany na łamach czasopisma wizerunek biblioteki szkolnej.

Ewa Pała (Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie) w wystąpieniu pt. *„Różne oblicza literatury młodzieżowej” – cykl lekcji bibliotecznych jako przykład dobrych praktyk i korelacji w pracy z młodym użytkownikiem* omówiła swój autorski cykl lekcji bibliotecznych, przeprowadzony w macierzystej bibliotece, przeznaczony dla uczniów klas IV–VIII szkoły podstawowej oraz klas gimnazjalnych. Autorka przybliżyła formy pracy z młodzieżą na podstawie ich wyborów lekturowych.

Referat pt. *Dolnośląski Festiwal Nauki jako przykład popularyzacji wiedzy wśród dzieci i młodzieży – działania w środowisku Biblioteki Politechniki Wrocławskiej* przygotowały Anna Stach-Siegieńczuk (Dział Usług Informacyjnych, Biblioteka Politechniki Wrocławskiej) oraz Katarzyna Machcińska (Laboratorium Metod Naukometrycznych, Dział Informacji Naukowej i Zasobów Elektronicznych, Biblioteka Politechniki Wrocławskiej). Po przedstawieniu historii i idei Festiwalów Nauki w Europie i Polsce autorki przeszły do omówienia Dolnośląskie-

go Festiwalu Nauki. Przybliżyły inicjatywy przygotowane na Festiwal przez Bibliotekę Politechniki Śląskiej oraz zasady organizowania imprez festiwalowych, założenia, cele i efekty.

Sesję drugą otworzyła Iwona Müller (Biblioteka Zespołu Szkół Handlowych im. Bolesława Prusa w Katowicach, doradca metodyczny ds. bibliotek szkolnych w Katowicach), prezentując referat pt. *Gry i zabawy jako forma rozwijania czytelnictwa*. Na przykładzie inicjatyw organizowanych przez uczniów Zespołu Szkół Handlowych im. Bolesława Prusa w Katowicach prelegentka omówiła wpływ gier i zabaw na rozwój młodego czytelnika. Przedstawiła przykładowe atrakcje dla dzieci, których motywem przewodnim była literatura. Podała zasady organizowania gier i zabaw oraz scharakteryzowała materiały potrzebne do ich wykonania.

Iwona Bany (Filia nr 5 z Oddziałem Dziecięcym, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna „Biblioteka pod Atlantami” w Wałbrzychu) przygotowała wystąpienie pt. *Filia nr 5 z Oddziałem Dziecięcym Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej „Biblioteki pod Atlantami” w Wałbrzychu – historia, projekt „Piątka na piątkę”*, w którym przedstawiła historię i specyfikę biblioteki sobięcińskiej. Opisała wnętrze wypożyczalni dla dzieci i ofertę dla dzieci i dorosłych. Omówiła imprezy organizowane przez Bibliotekę, a także projekt „Piątka na piątkę”, na który złożyły się m.in.: cykl spotkań autorskich dla dzieci, młodzieży i dorosłych, warsztaty, turniej gier rodzinnych, spotkania o charakterze regionalnym i impreza plenerowa.

Rita Dziuba (Dział Udostępniania i Magazynowania Zbiorów, Biblioteka Politechniki Wrocławskiej) wystąpiła z referatem pt. *Beletrystyczne zainteresowania czytelników Biblioteki Politechniki Wrocławskiej*. Autorka wprowadziła słuchaczy w zagadnienia gromadzonego księgozbioru, przedstawiła rankingi użytkowników korzystających z Wypożyczalni Beletrystycznej, dotyczące wypożyczeń gazet i czasopism, najpopularniejszych działów tematycznych i autorów oraz najczęściej czytanych książek drukowanych. Zanalizowała zainteresowania czytelnicze różnych grup użytkowników Wypożyczalni Beletrystycznej. Zwróciła uwagę na platformę Legimi jako nową możliwość wypożyczeń oferowaną przez Bibliotekę Politechniki Wrocławskiej oraz podała statystyki wypożyczeń ebooków i audiobooków.

W wystąpieniu pt. *Czytelnictwo uczniów szkół podstawowych: wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów klas szóstych* Karolina Żuk (studentka I2 roku informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, Koło Naukowe Infologów, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) na podstawie ankiety przeprowa-

dzanej w dziesięciu szkołach podstawowych w Będzinie omówiła stan czytelnictwa wśród dzieci, wybory i tendencje lekturowe, kompetencje czytelnicze i źródła pozyskiwania książek.

Sesję trzecią rozpoczęło wystąpienie Wojciecha Świechowskiego (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach), który w referacie pt. *Problematyka wypalenia zawodowego w kontekście wykazywanej agresji i poziomu stresu w środowisku zawodowym pracowników bibliotek. Rozprawa teoretyczna i badania własne*, zaprezentował wyniki badań w zakresie psychologicznych obciążeń, wpływających na zachowania pracowników bibliotek. Podzielił pracowników bibliotek na dwie grupy, w zależności od specyfikacji zatrudnienia. Do pierwszej zaliczył bibliotekarzy praktyków posiadających wykształcenie wyższe w tym zawodzie, zaś do drugiej – bibliotekarzy nieposiadających takiego wykształcenia. Oba zespoły zostały porównane pod kątem objawów wypalenia zawodowego, takich jak wyczerpanie, brak zaangażowania, odczuwany stres. Wyniki badań pozwoliły na stwierdzenie, że wyższy poziom wypalenia zawodowego dotyka bibliotekarzy z grupy drugiej. Prelegent zachęcał do podjęcia działań, które pomogą zniwelować ten efekt.

Referat pt. *Czego oczekują IBiNowicze? Prezentacja wyników ankiety badającej potrzeby studentów Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach* wygłosiły Joanna Balawender (studentka II2 Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych, Koło Naukowe Infologów, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) i Dominika Panek (studentka II2 roku informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, Koło Naukowe Infologów, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach). Autorki w ramach uatrakcyjnienia przestrzeni studenckiej przeprowadziły ankietę wśród studentów Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej wyniki miały wskazać, czego najbardziej brakuje młodym ludziom w ramach szeroko pojętego studiowania, jakie są ich oczekiwania dotyczące działalności Koła Naukowego Infologów oraz zainteresowania w obszarze podjętego kierunku studiów. Okazało się, że tytułowi IBiNowicze odczuwają potrzebę przynależności do społeczności uniwersyteckiej, chęć uczestniczenia w wydarzeniach rozwijających ich pasje oraz w konferencjach naukowych. Zaakcentowali brak strefy wypoczynkowej, która sprzyjałaby komfortowi nauki. Oprócz wyników ankiety J. Balawender i D. Panek przedstawiły inicjatywy podejmowane przez Koło Naukowe Infologów.

Następny referat, pt. *Słowniki frazeologiczne języka polskiego wczoraj, dziś i jutro – stan obecny i perspektywy*, przygotowała Emilia

Czarnota (Katedra Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej, Uniwersytet Śląski w Katowicach). Prelegentka przedstawiła zakres słowników frazeologicznych języka polskiego od pierwszej edycji tego typu źródła aż do współczesnej oferty wydawniczej. Ukazała również relację słownik – użytkownik. Autorzy słowników starają się zaspokoić wyspecjalizowane potrzeby konkretnych kategorii użytkowników, np. uczniów na kolejnych etapach edukacji. Jak zaznaczyła E. Czarnota, słowniki papierowe powoli są wypierane przez ich wersje internetowe.

Piotr Biesiada (Szkoła Podstawowa nr 4 im. Juliana Tuwima w Sosnowcu) w zamykającym sesję trzecią referacie pt. *Realizacja edukacji globalnej w bibliotece na wybranych przykładach* przytoczył definicję edukacji globalnej, a następnie przedstawił próbę wdrażania Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 Organizacji Narodów Zjednoczonych. Omówił sposoby promocji Celów Zrównoważonego Rozwoju w bibliotekach, np. poprzez zamieszczanie informacji o nich na stronach internetowych instytucji, dzielenie się dobrymi praktykami i relacjami z wydarzeń upowszechniających. Poprzez zestawienia z lat 2016–2018 ukazał dynamiczny rozwój w zakresie popularyzacji globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju i sposoby ich wdrażania w bibliotekach szkolnych, takie jak: organizacja wystaw tematycznych, tworzenie list książek poruszających problemy globalne, udział w lokalnych lub ogólnopolskich projektach edukacyjnych.

Ostatnią sesję otworzyli Katarzyna Olchawa (Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST) i W. Świechowski (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach) referatem pt. *Problematyka dostosowania bibliotek na terenie województwa śląskiego względem oczekiwań osób o niepełnej sprawności w kontekście deprywacji informacyjnej i założeń konwencji ONZ*. Prelegenci przedstawili wyniki audytu bibliotek na terenie województwa śląskiego w ramach projektu „Śląskie bez barier”. W badaniach skupiono się na analizie udogodnień architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w otoczeniu zewnętrznym bibliotek, przy wejściu do budynków i we wnętrzu placówek. Sprawdzono np. ulokowanie punktów informacyjnych, łatwość przejścia między piętrami i przestrzeń komunikacyjną. Celem autorów było zwrócenie uwagi na istotny problem braku dostępności budynków wielu bibliotek dla osób niepełnosprawnych.

Wystąpienie pt. *Edukacja międzykulturowa w polskiej szkole na przykładzie województwa podlaskiego* Adama Gajckiego (student III roku informacji w instytucjach e-społeczeństwa, Koło Naukowe Infologów, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) dotyczyło specyfiki i struktury populacji

mniejszościowych województwa podlaskiego. Prelegent omówił badania poświęcone edukacji wielokulturowej oraz przedstawił sposoby jej realizowania w gimnazjach. Na zakończenie zwrócił uwagę na problem braku takiej edukacji, a dotychczasowe działania w wieloetnicznym województwie podlaskim określił jako prywatne inicjatywy nauczycieli i uczniów.

Ostatni referat konferencji, pt. *Czego oczekują seniorzy? O potrzebach, nie tylko czytelników biblioteki*, wygłosiła Aneta Dąbrowska-Korzus (studentka 12 roku zarządzania informacją i bibliologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu). Autorka opowiedziała słuchaczom o doświadczeniach zdobytych podczas pracy w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu. Zaprezentowała wyniki wywiadów przeprowadzonych z osobami starszymi. Na podstawie zdobytych materiałów prelegentka ukazała potrzeby i oczekiwania czytelnicze seniorów oraz scharakteryzowała rolę bibliotek w ich życiu.

Po każdej sesji tematycznej odbywały się dyskusje, w których stawiano pytania dotyczące praktycznych rozwiązań w ramach relacji człowiek – biblioteka, człowiek – szkoła itp. Praktycy wymieniali się doświadczeniami oraz wskazywali najlepsze – ich zdaniem – metody pracy z użytkownikami. Obrady zakończyło podsumowanie wystąpień prelegentów, które w szczególności odnosiły się do wyborów czytelniczych różnych grup odbiorców wielokulturowości oraz udogodnień budowlanych wprowadzanych dla osób niepełnosprawnych. Konferencja zgromadziła liczne grono słuchaczy wśród pracowników i studentów Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Jej zamknięcia dokonał K. Makles, kierując podziękowania do uczestników i organizatorów.

Tekst w wersji poprawionej wpłynął do redakcji 5 marca 2019 r.